

<div></div>
עין משפט <div>נר מצוה</div>

ה א מיי פ"ב מהל' פסק"מ הלכה ט':
ו ב מיי' שם הלכה יח:
ז ג מיי' פ"א שם הלכה יא:
ח ד מיי' פ"ב שם הלכה כ':
ט ה מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הל"ט דלא כר"ע:

תורה אור השלם

- הבית המטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד:

- בלי אשר יצב בשדה יקדש ואשר יזה מקדק על הבגד אשר יזה עליה תבבס במקום קדש: ויקרא ו, כ

מוסף רש"י

וקרן ואצבע וחודה. חטאת טענה ליתן ממנויה נאנעב כנגד חודה של קרן ונמשך מלמעלה ומלמטה. וסקקי יסיהן אן של חמה על חמה כיום חמה נדי מקצועות המזבח (רש"י: חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים. שאין לדמי קנול: מהו.טס נפסלה כן או לא. ולא איפשטיל לה (רש"י:א) פירכסה. לחמק שטית: ויצאה לדרום וחודה שחדה.לאין פסול ויאל תמן הממלית, והאי וחודה לאו דוקא (רש"י כו.) זו שאלה. ננימחמא, שאלה גדולה שאלת (רש"י ז):

ליקוטים

חטאת העוף והבנים דמה בצוארה בוי. נראה אידישע וז בש"ס למאן דאמר לא בעינן כיפר (במשנה דלעיל פ"ב ע"א) דאי לר' שמעון ור' יהודה היאך שיק כיפר, הדיאך אפשר להוות באצבעו מצואר העוף שבע הזאות וארבע הזאות על המזבח, וגם לשון הגמרא חטאת העוף שהכניס וכו'. נראה דבכניסה בעלמא פסולה. הדיאך אפשר הזאת מבטיא שלא כהליכתא, דה ר' יהודה ור' שמעון סבורים דבעינן כיפר. ואפשר דמכאן צא להר"ם מה שפסק בדניסה לחוד פוסל במזיד אליבא דר' יהודה, ומיכניע ליה אליבא דהילכתא, אבל אם נאמר דבעינן בכל ענין כיפר לא שיק כאן כניל. אך אפשר דיוכל להיות שהיה כנינו, וצ"ע. ועיין שם שבביא השי"ס ברייתא, פירכסה ונכנסה לפניס כשרה הא הכניסה פסולה, מבואר דאין צריך כיפר, דהפירכסה מעצמה לא שיק כיפר, אם כן כבהאי גונא הכניסה פסולה ולא בעינן כיפר, מוכח דין הר"ם דלא בעינן כיפר, ומכל מקום בנכנסה מעצמה כשרה דהו כמו שונג, עיי"ש. (מנ"ח מזה קליט)

שיטה מקובצת

תור"ח א' הבי ב' ויש חילוק דהיבא דקאי אקרא בוי. עיין בתוס' פסחים דף פ"ה ע"א (ד"ה למד):

צב:

וקרן ואצבע וחודה. תימה אי חומרי קחשיב הא לא הוו אליבא

דמד תנא דמאן דלית ליה חודה לית ליה קרן דלמוכח לעיל בפרק איזוהי מקומן (דף נג.) דפליגי רבי ור"א בר"ש ויש לומר דהכי אמר ב^ח קרן למאן דלית ליה וחודה למאן דלית ליה^ו וכן נר"ך **לפרש לעיל בפ"ק** ב^ח (דף י.) והאיכא חודה: **אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה**. שהפשוט יתיר יש לו להזכיר מחלה ובפ"ק דסוכה (דף ב.) גרים רש"י במשנה אחת קטנה ואחת גדולה ופר"ך בגמרא אחת גדולה ואחת קטנה מיבעי ליה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמות היא ואינה חלוקה לדין שני וכן דרך תנאים בכל מקום דההיא דפשיטא ליה תני ברישא ואותו השני כשנא להשמיענו ששזה לו שונה אחריו כדאמר בר"ה (דף כט.): אחד יצנה ואחד כל מקום שיש שם צ"ד ובצ"ק (דף נ:.) אחד החופר צור ואחד^ו החופר שיט ומערה ובמסכת סוטה (דף מג.) אחד הצונה ואחד הלוקח ואחד היורש וטובא תנן התם גבי מעריב המלחמה הכי וקשה מההיא דפ' צ' דכתובות (דף כ:.) דלמד מדשות ואחד ישנות וישנות פשוט לטומאה יתיר מחדשות ובפ' המולך (יבמות מא.)

אחד בתולות ואחד צעולות אלמא נקט שאינו פשוט תחילה ויש לחלק דהכיח דקאי אקרא או צפונתא^א דלעיל התם הוא דרגיל למתני הפשוט תחילה והא דתנן (סנהדרין דף נג.) אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות **בדרישה ובחקירה** אע"ג דקאי אקרא אידי דאיירי בפרקא דלעיל דיני ממונות נקט נמי דיני ממונות ברישא וה"ר שמעון הקשה מההיא דמנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות סג:.) דקמני ומכ"א אחד חול ואחד שנת משלש היה צא וה"ל למיתני שנת ברישא ב^ח ובסיפא ומכ"א אחד שנת וא' חול בשלש קופות ובשלש מגלות וה"ל למינקט חול ברישא^ו :

מיפסל פסיל ביה רחמנא ב^ח תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי אמר רב הונא בריה דרב יהושע במדביק כלי בצוארה בעא מיניה לוי^ו ניתו מבגד לבגד מהו המבגד קמא אידחי ליה לכיבוס^א או דלמא לא^ב א"ל^ו אז שאלה טעון כיבוס ממה נפשך אי אוספו וכשר הא כשר ואי אוספו ופסול אנא^ד כרבי עקיבא^ג ס"ל דאמר היתה לו שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס

יאלכנה לנו ולא לחחרם. יאלכנה חדא משמע לומר בלחת מן הנאכלות כחבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהיא נאכלת מדברים האמורים צענין ומה אמור צענין כיבוס מריקה ושטיפה: **אורחיה דקרא**. שכל הענין בלשון זה

נאמר [ויקרא ו] תשחט החטאת בצשרה ממדה: **רצה אמר**. האי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבוס צפנימיות כתיב דאש יזה בניזלות הכמוצ מדבר והיינו צפנימיות כתיב ד^ח בהן הזאה על הפרכת אבל בחיזונות אינן כמוצ הזאה וחיזונות הוא דליתרבו מתורת: **והא סנא דמסני' אע"פ שאין הכמוצ מדבר אלא בנאכלות קאמר**. אלמא עיקר קרא בחיזונות הוא דכתיב ופנימיות מתורת איתרבו: ה"ק אף על פי שיש בדריס צענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דההיא דוקא בנאכלות דקמייך ליה כל זכר כזהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבוס אחד הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דלשר יזה כתיב צהו וחיזונות מוזאת תורת החטאת: **אי הכי**. דעיקר צפנימיות כתיב אלמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע ב^ח האמורה בנאכלות נוהגת אף צפנימיות דהכי משמע ב^ח האמור בנאכלות הוא הדין האמור צפנימיות אלמא נאכלות צנשמעוהא אתו ופנימיות מנייהוא: **אי הכי חטאת העוף נמי**. תימי ממשעוהא שהרי אף היא מן הניזלות דכתיב והזה (מן) [ויקרא ה:] **חטאת העוף שהכניס דמה צוארה בפנים**. דין מליקה להייה מהו שמיפסל משום וכל חטאת אשר יוצא: **כגלי שרם דמי**. שהרי לא חזוקקה בקצלת^א כלי וזהו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה כגלי להיכל: **או דלמא נו'**. ובהמה שהכניסה לפניס משנשחטה והויאלה וקיצל דמה לא מיפסל דלמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם צשרה: **פרכסה ונכנסה לפניס**. בחטאת העוף קמני לה^א : כשרה. וקס"ד משום דמאליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב [ויקרא ו] לכפר בקדש: **ויאספ לדרוס וחזר**. לאו דוקא נקט וחזר אלא משום דקמני צה^א בזהאי ב^ח פרכסה ויאמה לחון וחזרה פסולה דדוקא נקט לשמועינן ברותא

דאע"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה: הא הויאלה הוא פסולה. בתמיה וכי יש מחילה צנפון וצדרוס ליפסל ציוצא אלא הא דמי פרכסה יאלת לחון איצטריכא ליה דקמני צה בזהאי פרכסה ויאלת לחון חון לעזרה וחזרה פסולה ואפילו ב^ח פרכסה ויאלת דקמני צה נמי פרכסה ויאלה לחון וחזרה פסולה: **נשפך על הרצפה**. מוצאיר העוף: **אזרוכי הוא דלא אזכריה רחמנא כלי שרם**. וואר דידיה הוא במקום כלי שרת והלכך לאוספו^ב כשר ולהזותו למוצח דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו דכשר [לעיל נג.]: **או דלמא מיפסיל פסיל ביה רחמנא כלי שרם**. דדוקא שייך ב^ח ולא כתב ציה קבלה משום דצעי להזותו מן העוף עצמו למוצח וכ"ש דרצפה פוסלת: **תיפוק לי**. דלא צעי כיבוס בלאו מיעוטא דזאת דהא איפסיל ליה דם מני מטא לחזיר הבגד ואנן רחוי

להזאה צעינן ואזיר כלי ככלי דמי [לעיל כה:]: **במדניק כלי צוארה**. דלא היה על אזירו עד שנגע צו להאי איצטריך זאת למעוטי: **ניסו מבגד לבגד**. דדם בהמה קמיירי: **אידחי ליה לניצום**. וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתו על הבגד דהתם כיון דכשר לזריקה רחוי להזאה קרינא ציה אצל על הבגד דאיזוקוקי איזוקיק לכיבוס אדמי ב^ח מתורת הזאה ולא קרינא ציה רחוי להזאה ולא צעי כיבוס האי אחרון: **זו שאלה**. בנימחמא יפה שאלת ואשיכר עליה: **באוספו וכשר**. ואע"ג דאיזדוקיק לכיבוס לא בטל מתורת דם כל זמן שלא כיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה: הא כשר. וטעון האחרון כיבוס: **ואם סימאי לומר שאם אוספו מן הראשון פסול** ב^ח. כדקא ס"ד משום דחזוקק לכיבוס בטיל ליה מתורת דם: **אנא כר"ע ס"ל**. דאמר לקמן (דף נג.) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבוס והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ נפסל בגפילתו על בגד ראשון:

דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

יאלכנה לנו ולא לחחרם. יאלכנה חדא משמע לומר בלחת מן הנאכלות כחבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהיא נאכלת מדברים האמורים צענין ומה אמור צענין כיבוס מריקה ושטיפה: **אורחיה דקרא**. שכל הענין בלשון זה נאמר [ויקרא ו] תשחט החטאת בצשרה ממדה: **רצה אמר**. האי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבוס צפנימיות כתיב דאש יזה בניזלות הכמוצ מדבר והיינו צפנימיות כתיב ד^ח בהן הזאה על הפרכת אבל בחיזונות אינן כמוצ הזאה וחיזונות הוא דליתרבו מתורת: **והא סנא דמסני' אע"פ שאין הכמוצ מדבר אלא בנאכלות קאמר**. אלמא עיקר קרא בחיזונות הוא דכתיב ופנימיות מתורת איתרבו: ה"ק אף על פי שיש בדריס צענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דההיא דוקא בנאכלות דקמייך

ליה כל זכר כזהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבוס אחד הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דלשר יזה כתיב צהו וחיזונות מוזאת תורת החטאת: **אי הכי**. דעיקר צפנימיות כתיב אלמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע ב^ח האמורה בנאכלות נוהגת אף צפנימיות דהכי משמע ב^ח האמור בנאכלות הוא הדין האמור צפנימיות אלמא נאכלות צנשמעוהא אתו ופנימיות מנייהוא: **אי הכי חטאת העוף נמי**. תימי ממשעוהא שהרי אף היא מן הניזלות דכתיב והזה (מן) [ויקרא ה:] **חטאת העוף שהכניס דמה צוארה בפנים**. דין מליקה להייה מהו שמיפסל משום וכל חטאת אשר יוצא: **כגלי שרם דמי**. שהרי לא חזוקקה בקצלת^א כלי וזהו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה כגלי להיכל: **או דלמא נו'**. ובהמה שהכניסה לפניס משנשחטה והויאלה וקיצל דמה לא מיפסל דלמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם צשרה: **פרכסה ונכנסה לפניס**. בחטאת העוף קמני לה^א : כשרה. וקס"ד משום דמאליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב [ויקרא ו] לכפר בקדש: **ויאספ לדרוס וחזר**. לאו דוקא נקט וחזר אלא משום דקמני צה^א בזהאי ב^ח פרכסה ויאמה לחון וחזרה פסולה דדוקא נקט לשמועינן ברותא

[א] יאכלנה ואכלנה כל"ל (ש"ס):
[ב] יקרא הוא (ש"ס):
[ג] ל"ל בניזאות (ש"ס).
וכ"ה כשנ"י:
[ד] ל"ל והתנן (הגרי"ב) וגזיר' ש"מ והא תנא אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר ה"ק אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות הני מילי לענין כיו' וכ"ה כשנ"י וצנש"י:
[ה] בהמה דמי ומדמה אמר כור כל"ל (ש"ס צ"ק):
[ו] כש"מ אמר רבה תנ"ש:
[ז] הבניסה הוא פסולת. וכן כשמן הוציאה הוא (ש"ס):
[ח] אבין חטאת העוף שנשפך דמה על הרצפה ואספו מהו כל"ל (ש"ס):
[ט] רחמנא כלי שרת כל"ל (ש"ס):
[י] לוי מדבר כל"ל (בבבאי וס"ח):
[יא] הבני"צ חסר מי היה הנשאל והמשכך, ואפשר דל"ל לוי מדבר ועי' לעיל ל ע"כ:
[יב] כש"מ אידחי ליה מתורת דם. ועי' שני' וצנש"י אות כה:
[יג] לא שנא (ש"ס):
[יד] כ"א כרי יעקב. וכן כשנ"י (ש"ס). ועי' לקמן ג' ע"א כשנ"י אות מ:
[טו] ל"ל שכתוב (ש"ס):
[טז] דמשמע הזאה האמורה (ש"ס):
[יז] משמע ה"ה האמור בנאכלות כור ודפוס' וציה (ובי"ט):
[יח] ל"ל מדם (צ"ק):
[יט] כשנ"י וש"מ נוסף כלן דנוי:
[כ] חטאת בהמה הוי ליה לרבוויי חיצונות כפנימיות:
[כא] לקבלת כלי וזהו כלי ומיפסל בהכנסה כדם כור כל"ל (ש"ס):
[כב] עי' צ"ח שהגיס בקדשי קדשים. וגז' דהוא ט"ס וז"ל בקדשים קלים. עי' צנש"י:
[כג] דאפילו פרכסה ויצאת מאליה נפסלה ביוצא (ש"ס):
[כד] ל"ל בנכסה (ש"ס):
[כה] אוספו וכשר להזותו כל"ל (בי"ט):
[כו] כ"א צואר (גליון). ונז"ל וילגל הוצא זה גם כש"מ צנעות:
[כז] אידחי ליה מתורת דם כל"ל (ש"ס צ"ק):
[כח] אי אוספו כל"ל (ש"ס צ"ק):
[כט] פסול לזריקה (ש"ס):
[ל] קאמר (ש"ס):
[לא] בפ"ק דפרק והאיכא (ש"ס):
[לב] לפנינו שם ליתא ואחד, אלא החופר בור שית ומערה (הגרא"ש):
[לג] ל"ל אפולגתא (ש"ס):
[לד] וצ"ע שם לפי הגירסא שלפנינו (גליון). ודליתא שם ברישא והכ"א אחד שבת ואחד חול:]

מסורת הש"ס

[א] [לעיל יא,].
[ב] לעיל כו, א [לעיל ל: צ"ק קטו,].
[ג] ת"כ צר פ"ו ה"א, (ט) ורספוא ובוהים פ"ח ה"ג, (ו) וצ"ע מו' שבת כ: ד"ה אחד, פסחים פה. קח: ד"ה אחד, סוכה כ. ד"ה אחת כמותו כ: ד"ה אחד וע' קידושין יג. ד"ה כסם, מנחות סג: ד"ה רבין]

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא תנא אע"פ:
(ב) רש"י ד"ה וילגל לדרוס וכו' כשהיא. ג"צ בקדשי קדשים:

גליון הש"ס

חוס' ד"ה וקרן וכו' וכן צריך לפרש. וכן לקמן דף נד ע"ב:

שינויי נוסחאות

[א] יאכלנה ואכלנה כל"ל (ש"ס):
[ב] יקרא הוא (ש"ס):
[ג] ל"ל בניזאות (ש"ס).
וכ"ה כשנ"י:
[ד] ל"ל והתנן (הגרי"ב) וגזיר' ש"מ והא תנא אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר ה"ק אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות הני מילי לענין כיו' וכ"ה כשנ"י וצנש"י:
[ה] בהמה דמי ומדמה אמר כור כל"ל (ש"ס צ"ק):
[ו] כש"מ אמר רבה תנ"ש:
[ז] הבניסה הוא פסולת. וכן כשמן הוציאה הוא (ש"ס):
[ח] אבין חטאת העוף שנשפך דמה על הרצפה ואספו מהו כל"ל (ש"ס):
[ט] רחמנא כלי שרת כל"ל (ש"ס):
[י] לוי מדבר כל"ל (בבבאי וס"ח):
[יא] הבני"צ חסר מי היה הנשאל והמשכך, ואפשר דל"ל לוי מדבר ועי' לעיל ל ע"כ:
[יב] כש"מ אידחי ליה מתורת דם. ועי' שני' וצנש"י אות כה:
[יג] לא שנא (ש"ס):
[יד] כ"א כרי יעקב. וכן כשנ"י (ש"ס). ועי' לקמן ג' ע"א כשנ"י אות מ:
[טו] ל"ל שכתוב (ש"ס):
[טז] דמשמע הזאה האמורה (ש"ס):
[יז] משמע ה"ה האמור בנאכלות כור ודפוס' וציה (ובי"ט):
[יח] ל"ל מדם (צ"ק):
[יט] כשנ"י וש"מ נוסף כלן דנוי:
[כ] חטאת בהמה הוי ליה לרבוויי חיצונות כפנימיות:
[כא] לקבלת כלי וזהו כלי ומיפסל בהכנסה כדם כור כל"ל (ש"ס):
[כב] עי' צ"ח שהגיס בקדשי קדשים. וגז' דהוא ט"ס וז"ל בקדשים קלים. עי' צנש"י:
[כג] דאפילו פרכסה ויצאת מאליה נפסלה ביוצא (ש"ס):
[כד] ל"ל בנכסה (ש"ס):
[כה] אוספו וכשר להזותו כל"ל (בי"ט):
[כו] כ"א צואר (גליון). ונז"ל וילגל הוצא זה גם כש"מ צנעות:
[כז] אידחי ליה מתורת דם כל"ל (ש"ס צ"ק):
[כח] אי אוספו כל"ל (ש"ס צ"ק):
[כט] פסול לזריקה (ש"ס):
[ל] קאמר (ש"ס):
[לא] בפ"ק דפרק והאיכא (ש"ס):
[לב] לפנינו שם ליתא ואחד, אלא החופר בור שית ומערה (הגרא"ש):
[לג] ל"ל אפולגתא (ש"ס):
[לד] וצ"ע שם לפי הגירסא שלפנינו (גליון). ודליתא שם ברישא והכ"א אחד שבת ואחד חול:]